

censura, bene potest absolvi, seu dispensari per bullam cruciatæ, ut censent graves auctores relati in secunda sententia. Unde immerito Suarez asserit, quod aliqui confessori parum docti in theologia hoc tenent. Si tamen cum ratione censura sit adjuncta alia ratio irregularitatis imposita propter culpam, et altera, quæ solum est canonicum impedimentum, propter indecentiam. Ad tertium argumentum negamus definitionem censurae convenire irregularitati provenienti ex homicidio culpabili, quatenus culpabile est præcise, ut explicabimus amplius articulo sequenti.

ARTICULUS II.

Utrum irregularitas quæ incurritur propter homicidium, aut propter mutilationem habeat rationem censurae?

I. In hac difficultate id certissimum est apud omnes auctores, quod irregularitas quæ incurritur propter occisionem justam, aut propter justam mutilationem non habet rationem censurae sed solum est quædam inhabilitas, et canonicum impedimentum ad sacros ordines suscipiendos. Præsens igitur difficultas solum procedit de irregularitate, quæ incurritur propter homicidium culpabile voluntarium aut casuale, sive propter illicitam mutilationem, an talis irregularitas sit censura.

II. Pro hujus resolutione advertendum est, quod omnia adhuc irregularitate, quæ inducitur propter homicidium justum et licitum, quam in principio articuli diximus non esse censuram, duplex alia irregularitas considerari potest, quæ in-

ducitur propter homicidium illicitum, aut mutilationem injustam. Prima est, quæ inducitur propter homicidium culpabile, a quocumque fiat, sive clerico, sive laico, et idcirco hæc irregularitas communis omnibus: secunda irregularitas potest considerari, quæ specialiter a jure imposita est in ordine ad clericos, in quantum homicidio injusto, aut mutilatione a clerico facta specialiter imponitur in jure irregularitas, quam ob rem ea, quæ alias licita esse possunt secundum se in ordine ad sanguinis effusionem prohibita sunt clericis, cui prohibitioni adjuncta est irregularitas, de qua late dicemus infra. De hac ergo duplici irregularitate modo breviter suo ordine disputandum est, omittendo plures sententias de ista re diversas.

III. Secundo advertendum est, quod indecentia dupliciter se potest habere in ordine ad inducendam irregularitatem. Primo modo solum occasionaliter, quia videlicet maxime indecens est, quod Ecclesiæ ministri aliqua peccata committant, et idcirco ex hac speciali indecentia sumit Ecclesia occasionem, ut in pœnam illorum peccatorum imponat irregularitatem; et similiter quando aliquis actus specialem habet indecentiam in ordine ad ecclesiasticum ministrum, etiam si alias talis actus ex se non sit illicitus, ex hoc tamen sumit occasionem Ecclesia, ut talem actum, alias licitum, prohibeat ministris Ecclesiæ, et tali prohibitioni adjungit etiam irregularitatem; secundo modo potest indecentia se habere in ordine ad irregularitatem inducendam tamquam formalis causa propter quam inducitur, ad quod omnino impertinens est, quod actus ille, qui hanc specialem indecentiam importat sit licitus, vel illicitus.

IV. Dico igitur primo: Nulla ra-

tionem negari potest, quod irregularitas homicidii injusti, quæ communiter imponitur omnibus sive clericis, sive laicis sit imposita propter indecentiam, et significationem, et ita hæc inhabilitas est canonicum impedimentum. Probatur conclusio, quoniam in quocumque homicidio involuntarium quomodolibet, sive directe, sive indirecte; ergo reperitur ibi vera ratio indecentiæ, et significationis, propter quam imposita est irregularitas, quæ est inhabilitas, et canonicum impedimentum; ergo necessarium est fateri per quodcumque homicidium injustum induci eandem irregularitatem quæ inducitur propter quodcumque justum homicidium.

V. Dico secundo: Hæc irregularitas homicidii injusti, quæ communiter est imposita omnibus nullam prorsus habet rationem censurae. Probatur conclusio, quoniam nulla alia irregularitas est imposita propter homicidium injustum respectu omnium tam clericorum, quam laicorum, nisi dumtaxat irregularitas, quæ imposita est propter homicidium injustum, sed hoc solum habet rationem inhabilitatis, et non censurae; ergo probatur major, quia a jure non est imposita specialis irregularitas propter homicidium injustum eo quod injustum sit, præter illam quæ communiter est imposita propter homicidium ut sic, quia talis irregularitas singularis propter homicidium injustum non extat specialiter in jure, nulla autem constituenda est alia irregularitas, nisi illa quæ expresse habetur in jure; ergo.

VI. Confirmatur, quoniam si propter aliquam rationem esset imposita specialis irregularitas, quando culpa levis est, et venialis tantum non induceretur talis irregularitas, quia venialis culpa digna non est gravis-

sima illa pœna: nec enim prudenter procederet jus si gravissimam irregularitatis pœnam imponeret propter venialia peccata. Constat autem propter homicidium casuale (quod fortassis solum fuit veniale peccatum) eodem prorsus modo imponi irregularitatem, sicut propter homicidium injustum directe voluntarium, non igitur talis irregularitas est imposita in pœnam peccati, sed tantum propter indecentiam, et significationem, ac subinde non est censura, quæ est gravissima pœna, sed solum est canonicum impedimentum, quod non est gravis pœna.

VII. Dico tertio: Irregularitas, quæ specialiter est imposita clericis vere et proprie habet rationem censurae. Probatur conclusio, quia talis irregularitas est imposita propter culpam; ergo est censura. Probatur antecedens, quia antequam imponatur hæc irregularitas, prohibetur per præceptum Ecclesiæ clericis, ne se quomodolibet intromittant in causa sanguinis agenda, quamvis alias hoc ex se posset esse licitum, et postea imponitur irregularitas tamquam pœna pro transgressione; ergo manifeste colligitur, quod hæc irregularitas non inducitur propter indecentiam, et significationem, sed propter culpam, quia vel est contra præceptum naturale, quando occisio, vel mutilatio est intrinsece mala; vel quod sit tantum contra præceptum Ecclesiæ quo prohibentur clerici, ne aliquo modo causam sanguinis agent, etiam in ordine ad bonum commune, quamvis alias id ex se liceat. Confirmatur, quoniam laici causam sanguinis agentes non peccant, sed solum incurrunt irregularitatem, quæ est inhabilitas, et canonicum impedimentum. Cæterum clerici causam sanguinis agentes quantumcumque cedat in bonum commune peccant, quia transgre-

diuntur præceptum ecclesiasticum; ergo irregularitas hæc specialis, quæ imponitur clericis, imponitur tamquam pœna propter culpam.

VIII. Ex dictis sequitur differentia quædam inter præfatas irregularitates, nam indecentia in irregularitate clericis imposita specialiter habet se solum occasionaliter; in alia autem irregularitate quæ communiter imponitur omnibus habet se indecentia ut formalis causa; ex quo magis præcedens ratio pro ista conclusione confirmatur, quia hæc specialis irregularitas clericis imposita non imponitur propter indecentiam tamquam per causam formalem; ergo imponitur propter culpam. Probatur antecedens, quia propter indecentiam jam erat irregularitas communiter imposita omnibus; ergo si modo specialiter imponitur clericis non imponitur propter indecentiam formaliter, hoc enim esset superfluum; ergo solum imponitur propter culpam, et sic vere et proprie habet rationem censuræ. Sed inquire, an hæc irregularitas quam incurrunt specialiter clerici occidentes, aut mutilantes habeat etiam rationem canonici impedimenti impositi propter indecentiam, vel significationem; an vero solum habeat rationem censuræ. Hoc enim multum interest, nam si solum habet rationem censuræ qui auctoritatem habet absolventi ab omnibus censuris, poterit utique et ab hac censura absolvere.

IX. Dico quarto ad hoc: Clerici mutilantes, aut occidentes non solum incurrunt irregularitatem, quæ est censura, sed etiam irregularitatem, quæ est canonicum impedimentum impositum propter indecentiam et significationem. Probatur conclusio, nam quamvis clerici occidentes, vel militantes ex vi istius irregularitatis specialiter illis

impositæ solum incurrant irregularitatem, quæ est censura, quia hæc irregularitas specialiter imposita illis solum imponitur ab Ecclesia tamquam pœna inflicta propter culpam, nihilominus tamen in ipsa occisione, vel mutilatione reperitur etiam ratio indecentiæ, propter quam generaliter est imposita irregularitas omnibus occidentibus, vel militantibus tamquam canonicum impedimentum propter indecentiam et significationem: ergo omnis clericus occidens, vel mutilans incurrit duplicem irregularitatem, alteram, quæ solum est censura, et est clericis specialiter imposita; alteram, quæ est canonicum impedimentum propter indecentiam.

X. Ex dictis sequitur primo, quod qui habet auctoritatem absolventi ab omnibus censuris, potest consimiliter absolvere clericos occidentes, vel militantes ab hac speciali irregularitate, quæ solum habet rationem censuræ; nullatenus tamen poterit tollere aliam irregularitatem, quæ est canonicum impedimentum, et non censura. Secundo sequitur, quod si clericus gravem percussorem fecerit, et non occiderit, vel mutilaverit, incurrit irregularitatem quæ est censura specialiter clericis imposita, non tamen incurrit aliam irregularitatem communem omnibus, quæ est canonicum impedimentum. Et ratio est, quia irregularitas quæ est canonicum impedimentum propter indecentiam, et generaliter omnibus imposita solum imponitur propter occisionem, aut mutilationem, et ita non se extendit ad alias percussiones, quantumcumque graves. Cæterum irregularitas quæ specialiter est imposita clericis tamquam censura, non solum imponitur occidentibus et militantibus, sed etiam graviter percutientibus. Unde ab hac irregularitate, quæ incurri-

tur a clerico propter solam percussorem, quantumcumque gravem, poterit absolvere clericum ille qui habet auctoritatem absolventi a censuris.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

XI. Pro parte affirmativa arguitur primo ex determinatione Concilii Tridentini sessione XXIV, capite VI de reformatione, ubi dicit: « Liceat episcopis dispensare in omnibus irregularitatibus, et suspensionibus provenientibus ex delicto occulto excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario. » Qua determinatione supposita sic argumentor: Nam ibi datur facultas episcopis ad tollendas quascumque irregularitates, quæ proveniunt ratione delicti occulti, quas proinde necessarium est esse censuras, si quidem inducuntur ratione culpæ et delicti: sed in illa generali regula comprehenditur irregularitas, quæ provenit ex homicidio voluntario occulto culpabili: ergo secundum determinationem Concilii talis irregularitas est censura, quia ratione delicti inducitur. Minor in qua est difficultas probatur, quia si illa irregularitas homicidii culpabilis occulti non includitur in illa generali regula, superflue et impertinenter exciperetur a Concilio, quia si non erat inclusa in illa generali regula, jam ex hoc ipso erat excepta; ergo non erat necessarium novam superaddere exceptionem.

XII. Respondetur, quod quamvis in illa generali propositione Concilii Tridentini non includatur irregularitas homicidii culpabilis tamquam censura, nihilominus tamen, quia poterat dubitari an illa irregularitas homicidii culpabilis includeretur sub illa generali concessione episcopi ibi facta, voluit

Concilium expresse illam excipere. Secundo, responderi potest, quod in illa generali propositione includitur aliqua irregularitas homicidii culpabilis, videlicet illa, quæ incurritur propter homicidium culpabile factum a clerico, nam ut dictum est, illa quæ specialiter est imposita clerico, habet rationem censuræ quatenus provenit ex delicto, et hanc etiam voluit excipere Concilium ne super illam fieret dispensatio ab episcopis, non quidem qua parte solum habet rationem censuræ, sed excipitur, qua parte habet, quod sit canonicum impedimentum propter indecentiam.

XIII. Secundo arguitur: Nam ratio adæquata propter quam incurritur irregularitas in hujusmodi homicidiis, est quia habent rationem culpæ si quidem si nullam haberent rationem culpæ, nullam inducerent irregularitatem; si vero aliqua est ibi ratio culpæ inducitur irregularitas; ergo proprie hæc irregularitas existimanda est censura. Probatur consequentia, quia vere inducitur propter culpam.

XIV. Tertio arguitur ex definitione censuræ a nobis tradita articulo præcedenti, conclusione. Nam prima irregularitas, quæ incurritur propter homicidium voluntarium culpabile, est pœna ecclesiastica, qua punitur fidelis, et privatur aliquo bono spirituali, ut constat manifeste; ergo talis irregularitas est censura.

XV. Respondetur, quod irregularitas, quæ incurritur propter homicidium culpabile si fiat a laico non habet rationem censuræ, quia non imponitur irregularitas propter homicidium culpabile, qua ratione est culpabile, sed qua ratione homicidium est aliquo modo voluntarium, et ideo accidentarium est omnino et extrinsecum, quod jungatur cum culpa illud homicidium, vel quod

fiat sine illa, quia solum imponitur propter indecentiam, quæ reperitur in homicidio voluntario. Si vero tale homicidium culpabile fiat a clerico, jam diximus illud inducere duplicem irregularitatem, altera, et quæ est censura imposita propter culpam; et altera, quæ solum est canonicum impedimentum, propter indecentiam. Ad tertium argumentum negamus definitionem censuræ convenire irregularitati proveniente ex homicidio culpabili, quatenus culpabile est præcise, ut explicabimus amplius articulo sequenti.

ARTICULUS III.

Quid sit hæc irregularitas homicidii, aut mutilationis?

I. Hactenus disputata est a nobis, quæstio, an sicut irregularitas, id est, an sit censura. Nunc autem recto ordine disputemus quæstionem, quid sit irregularitas. Ad cuius explicationem supponenda est necessario definitio irregularitatis in communi, nam perspecta natura irregularitatis in communi, facile erit intelligere quid sit hæc irregularitas homicidii in particulari. Sed tamen cum sint aliquæ irregularitates censuræ, aliæ autem irregularitates non sint censuræ, sed solum sint canonica impedimenta, ut diximus, articulo præcedenti: hinc fit non posse omnes irregularitates unica definitione definiri, et consequenter nec irregularitas ut sic, eo quod omnes istæ irregularitates non sub eodem, sed sub diversis generibus continentur. Ex quo sequitur, quod cum inquiritur quid sit irregularitas, prius est distinguendum quam respondendum. Nam vel fit sermode irregularitate, quæ est censura, vel de illa, quæ solum est ca-

nonicum impedimentum. Et quidem si fiat sermo de prima sic definitur: Irregularitas est ecclesiastica censura, qua per se privatur homo susceptione ordinum, et usu ipsorum postquam suscepti sunt. Et conformiter ad prædictam definitionem assignanda est definitio irregularitatis quæ non est censura, videlicet, quod illa sit: Canonicum impedimentum, quo homo privatur susceptione ordinum, et in jam susceptis usu ipsorum.

II. Ad explicationem autem primæ definitionis advertere oportet, quod illa particula censura ecclesiastica ponitur loco generis tamquam immediatum genus illius irregularitatis, et ita aliquæ inhabilitates ad suscipiendos ordines excluduntur per illam particulam a ratione hujus irregularitatis, quales sunt inhabilitas hominis non baptizati, et inhabilitas fœminarum; tales enim inhabilitates, cum censuræ ecclesiasticæ non sint, excluduntur ab specifica ratione hujus irregularitatis, quæ est censura ecclesiastica. Et eadem particula excluditur peccatum mortale, id est, inhabilitas, quæ ex illo provenit ad digne suscipiendos sacros ordines, debiteque ministrandum in susceptis.

III. Secunda vero particula, videlicet: Privans hominem susceptione ordinum, et usu in jam susceptis, ponitur loco differentiæ; quæ particula sic est intelligenda, quod irregularitas hæc privat hominem debita susceptione ordinum, et debita administratione in susceptis, ita ut neque susceptio, neque administratio licite fieri possit, sed cum gravissimo peccato: non tamen irregularitas ista privat hominem susceptione, et administratione ordinum valida. Itaque si ordines suscipiantur validi sunt, et illorum administratio valida est, nam quod

susceptio ordinum sit invalida provenit ex alia inhabilitate, videlicet, quia homo non est baptizatus, vel qui est fœmina.

IV. Et ratio hujus est, quia Ecclesia non habet potestatem ad impediendum effectum sacramentalem. Cum igitur homo baptizatus secundum jus divinum sit capax ad suscipiendos ordines, si episcopus habet intentionem conferendi sacramentum ordinis, adsintque alia necessaria ex divina institutione Christi, non poterit Ecclesia impedire quin sacramentum illud sortiatur suum effectum. Et idem est de usu ordinum jam susceptorum.

V. Ac tandem illa particula per se posita in definitione est explicativa ultimæ differentiæ irregularitatis hujus, quatenus per hanc ultimam differentiam hæc irregularitas differt ab aliis censuris, ut videbimus in solutionibus argumentorum. Definitio autem irregularitatis, quæ non est censura debet consimiliter explicari, nam illa prima particula videlicet canonicum impedimentum est genus immediatum ipsius, et per illam excluduntur a ratione hujus irregularitatis inhabilitates non baptizatorum, et fœminarum, quia illa non sunt canonicum impedimentum, seu ex divino jure habent impedire susceptionem ordinum, et insuper sunt inhabilitates quasi negativæ. Irregularitas autem sive sit censura, sive solum canonicum impedimentum importat pœnam privativam; excluditur etiam per illam particulam inhabilitas peccati mortalis, quia non ex jure canonico, sed ex ipsa natura rei peccatum mortale impedit susceptionem debitam, et administrationem ordinum.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

VI. Ad majorem autem explicationem utriusque definitionis argui-

tur contra illas primo: Nam utraque hæc irregularitas, tam illa, quæ est censura conveniunt univoce in aliquo communi genere; ergo possunt unica definitione definiri. Probatur antecedens, quia utraque hæc irregularitas est aliquid privativum, nam censura etiamsi sit pœna formaliter est privatio, cum sit pœna privativa, et non positiva, ut diximus articulo primo hujus tractatus. Et similiter irregularitas, quæ est canonicum impedimentum importat aliquid privativum eadem ratione. Confirmatur, quia si istæ duæ irregularitates non conveniunt in aliqua ratione univoca, conveniunt saltem in aliqua ratione analogâ; et tamen non videtur ad quam speciem analogiæ pertineant, et de qua dicatur irregularitas per prius, et de qua per posterius.

VII. Confirmatur secundo, quoniam præfata definitio maxime illa quæ assignata est de irregularitate, quæ est censura, convenit aliis a definito: ergo illa definitio non est bona. Antecedens probatur, quia excommunicatio, quæ etiam est censura, habet privare susceptione ordinum, et administratione ipsorum, ita quod excommunicatus suscipiens ordines, aut in susceptis administrans peccat gravissime violans excommunicationis censuram: et similiter suspensio, et depositio, quæ etiam sunt censuræ privant debita susceptione ordinum, et potissime executione debita ordinum jam susceptorum; ergo illa definitio convenit aliis a definito: tertio, nam illa definitio non convenit omni irregularitati, quæ est censura; ergo non est bona. Probatur antecedens, nam sacerdos contrahens irregularitatem, quæ est censura, sive quæ non est censura, non privatur susceptione ordinum, sed tantum executione ipsorum; ergo.

VIII. Ad primum argumentum